

Merő András

A helyszín biztosításával összefüggő
feladatok baleset, tüzeset, illetve
környezeti káresemény alkalmával

A követelménymodul megnevezése:

Általános melegüzemi munka-, baleset-, tűz- környezetvédelmi és minőségbiztosítási feladatok

A követelménymodul száma: 0141-06 A tartalelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-006-10

A HELYSZÍN BIZTOSÍTÁSÁT VÉGZŐ SZERVEZETEK BALESET, TŰZESET, KÖRNYEZETI KÁRESEMÉNY, KATASZTRÓFA ESETÉN

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Ön egy festékgyár alkalmazottja. Egyik délelőtt a munkahelyén robbanás történik. Több munkatársa megsérül, a helyiségek lángokban állnak. Kit kell értesítenie a történetekről? Mit tud addig tenni a helyszín biztosítása érdekében? Mely szervek tudják végrehajtani a helyszín biztosítását és milyen módon?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Baleset, tűzeset vagy környezeti káresemény esetére a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló BM rendelet rendelkezik a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek katasztrófavédelmi feladatairól és a védekezés végrehajtásának rendjéről, valamint e szervek irányítási és működési rendjéről.

A rendelet hatálya az alábbi szervezetekre terjed ki:

- a Belügyminisztérium szervezeti egységeire,
- a BM Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalra,
- az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságra, területi és helyi szerveire,
- a Rendőrségre,
- a Határőrségre,
- a szakirányítás keretében a hivatásos önkormányzati, a létesítményi és az önkéntes tűzoltóságokra.

A katasztrófavédelem egységes szakmai irányítását országos szinten a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósága (a továbbiakban: BM OKF), megyei szinten a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság, Budapest területén a Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság végzi.

Katasztrófhelyzet esetén a főigazgató közvetlenül utasítást adhat a tűzoltóság egységeinek mentési feladat végrehajtására, a katasztrófavédelmi tevékenységre való felkészítésre, a jelentéstételre, működési területük elhagyására, továbbá rendkívüli készenléti szolgálatuk elrendelésére.

1. ábra. Tűzoltóság mentési feladat közben¹

A megyei, fővárosi védelmi bizottság elnöke szükség esetén intézkedik a területi Operatív Törzs megalakítására, melynek vezetője a megyei, fővárosi igazgató.

A belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervhez érkezett, katasztrófa bekövetkezésére vagy annak veszélyére utaló bejelentést az adott szerv ügyeletesen haladéktalanul jelenti az illetékes igazgatóság ügyeleti szolgálatának, országos szinten a BM OKF Veszélyhelyzeti Központ ügyeleti szolgálatának.

A bekövetkezett katasztrófa esetén a védekezésben résztvevők tevékenységének összehangolásáért felelős vezető rendszeresen jelenti a kialakult helyzetet a meghatározott ügyeletre, szükség esetén segítséget kér.

A Veszélyhelyzeti Központ a beérkezett jelentéseket összegzi, elemzi, és 3 óránként, szükség esetén haladéktalanul, tájékoztatja a BM OKF főigazgatóját, valamint a KKB Titkárságának és az Operatív Törzsnek a vezetőjét.

¹ http://www.florian-zusa.de/bilder/20100608_055518_1.jpg (2010.08.20.)

A főigazgató, illetőleg a megyei igazgatók gyakorolják a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Tüt.), illetőleg az ehhez kapcsolódó végrehajtási rendeletekben a tűzoltással és a műszaki mentéssel kapcsolatos jogosultságokat, valamint a polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvényben (a továbbiakban: Pvt.), illetőleg az ehhez kapcsolódó végrehajtási rendeletekben meghatározott feladat- és jogköröket. A Fővárosi Polgári Védelmi Igazgatóság igazgatóját csak polgári védelmi hatáskörök illetik meg.

Tekintsük át az egyes szervezetek feladatait a helyszín biztosítására vonatkozóan.

A Határőrség katasztrófavédelmi, a helyszín biztosítására vonatkozó feladatai

A védekezés során a Határőrség közreműködik a határterületi lakosság és a határforgalomban résztvevők tájékoztatásában, a határátkelőhelyeken végrehajtandó személyi és anyag, jármű vegyi-sugármentesítési feladatok, az egészségügyi és a járványügyi rendszabályok betartásában. Intézkedik a határátkelőhely területén bekövetkezett veszélyes szállítmányok kiömlése, szivárgása esetén a riasztási és biztosítási feladatokban, a sugárzó anyagok felfedezése esetén meghatározott eljárásban.

2. ábra. Határellenőrzés²

Közreműködik a szomszédos országok területéről átsodródó mérgező vagy sugárszennyezett felhők esetén a riasztásban, a szükséges, a védettséget növelő intézkedések megtételében. A Határőrség részt vesz az árvíz, belvíz elleni védekezésben, technikai eszközök biztosításával és kijelölt erővel, valamint lehetőségei függvényében a kitelepített lakosság elhelyezésében és ellátásában.

² <http://ais.badische-zeitung.de/piece/00/cc/8d/70/13405552.jpg> (2010.08.20.)

A Határőrség részt vállal a lakosság életét és anyagi javait tömeges méretekben veszélyeztető természeti csapások, ipari balesetek következményei felszámolásában, a veszélyeztetett határterületi lakosság kimenekítésében, kitelepítésében. Szükség esetén végrehajtja meghatározott körzetek lezárását, kijelölt objektumok őrzés-védelmét.

A Határőrség végzi a mentő- és megsegítő erők államhatáron történő átkelésének biztosítását, felvezetését, határátléptetését, az államhatár veszélyeztetett szakaszainak lezárását, rendészeti célú határbiztosítási feladatok végrehajtását. A Határőrség hajtja végre a nemzetközi polgári védelmi, illetőleg a katasztrófavédelemben részt vevő erők, eszközök határterületen történő mozgásának, illetve az egyszerűsített átléptetésének biztosítását a határátkelőhelyek körzetében.

A Rendőrség katasztrófavédelmi, és baleset esetén a helyszín biztosítására vonatkozó feladatai

Az országos rendőrfőkapitány kijelöli a lakosság életének és anyagi javai védelmének biztosításába bevont rendőri erőket, az együttműködésben részt vevő törzseket, összekötőket, gondoskodik felkészítésükről, erről tájékoztatja a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságot.

A Rendőrség a kijelölt erőivel többek között részt vesz az árvíz, belvíz elleni védekezésben, a járványügyi, a környezetvédelmi rendszabályok bevezetésének érvényesítésében. Végrehajtja meghatározott objektumok őrzés-védelmét, a kulturális javak védelmében.

3. ábra. Árvízi helyzetkép³

A Rendőrség kijelölt erői ellenőrzik a lakosság tartózkodásának korlátozására bevezetett intézkedések betartását. A Rendőrség végzi a kárterületek lezárását, a forgalomirányítást, a kimenekítés, a kitelepítés és a befogadás rendőri biztosítását, katasztrófa vagy más veszélyhelyzet felszámolásában részt vevő erők gyors közúti felvonulását elősegítő intézkedések végrehajtását.

4. ábra. Rendőrségi forgalomirányítás⁴

³ <http://jeremias.maerki.org/album/HochwasserAugust2005/slides/Hochwasser%20018.jpg> (2010.08.20.)

⁴ [http://www.salzburg.com/nwas/loadcluster.php?Ref=DBild/xyrvu_-xka3x\\$f~zumh1rej&AttrName=BildLr](http://www.salzburg.com/nwas/loadcluster.php?Ref=DBild/xyrvu_-xka3x$f~zumh1rej&AttrName=BildLr) (2010.08.20.)

A Rendőrség végzi továbbá a hazai és nemzetközi segélyszállítmányok és segélycsapatok mozgási útvonalainak biztosítását és a kárhelyszínen visszahagyott tulajdon őrzését valamint a kitelepített területre történő be- és kijárás közbiztonsági ellenőrzését. A Rendőrség végzi a helyszín biztosítását, lezárását és határozza meg a biztosított helyszínen a bejárási útvonalakat.

5. ábra. Árvízi kitelepítés⁵

A helyszínbiztosítás az a rendőri tevékenység, amelyet a rendőr bűncselekmény vagy egyéb esemény (pl. baleset) helyszínén, a helyszíni szemle előtt, annak során, szükség esetén azt követően a helyszín őrzésére, lezárására, a nyomok biztosítására fogatosít.

A helyszínt biztosító rendőr elsősegélyben részesíti vagy részesítteti azokat, akik az esemény során megsérültek vagy megbetegedtek, illetve más ok miatt segítségre szorulnak, az eseményben érintetteket, az eseményt észleelőket feltartóztatja, a tanúkat visszatartja, és az illetéktelen személyeket a helyszínről eltávolítja.

A rendőr a helyszínt körülhatárolja, eredeti állapotában megőrzi, a forgalmi torlódásokat megszünteti, az eseményt közvetlen parancsnokának azonnal jelenti. A helyszínre megérkező szemlebizottság vezetőjének jelentést tesz.

Közlekedési baleset helyszínén a rendőr a helyszín biztosítására vonatkozó általános szabályok szerint jár el. Hatáskörébe nem tartozó ügyekben a rendőr a baleseti helyszínelőt értesíti. A baleseti helyszínelő kiérkezéséig a rendőr gondoskodik az elsődleges intézkedések (elsősegélynyújtás, értesítés adás, helyszínbiztosítás, tanúkutatás, kikérdezés, kárelhárítás, a forgalom folyamatosságának biztosítása stb.) megtételéről, a helyszínelő kiérkezése után segíti annak munkáját, elvégzi a rábízott feladatokat (forgalomirányítás, helyszínfelmérés stb.).

⁵ http://www.delmagyar.hu/kepek/arviz_es_iteletido_europa-szerte/2386359.jpg (2010.08.20.)

A közúti járművezetésre vonatkozó szabályok megszegésével nem közúton súlyos sérülést vagy halált okozó közlekedési balesetnél is, a közúti közlekedési balesetekre vonatkozó szabály szerint kell eljárni.

Veszélyes árut szállító jármű balesetének helyszínén a rendőr:

- a helyszínbiztosítás általános előírásainak eleget tesz,
- megteszi a veszély elhárításához, sérültek mentéséhez a további károk megelőzéséhez szükséges intézkedéseket,
- a rendőri szerv ügyeletesének jelentést tesz, hogy hol, mikor, milyen jellegű esemény történt (járművek ütközése, pályaelhagyás, szivárgás stb.), milyen veszélyhelyzet állt elő, milyen adatokkal rendelkezik a szállított veszélyes anyagot illetően (robbanás, mérgezés veszélye), a sérültek száma, a sérülés miben nyilvánul meg, milyen intézkedéseket tett, milyen további intézkedéseket tart szükségesnek,
- biztosítja a helyszínre érkező mentési és veszély-elhárítási munkálatokat végzők útvonalát, tevékenységét.

6. ábra. Veszélyes anyagot szállító gépjármű oltása⁶

Vasúti baleset esetén a rendőr:

- a helyszínbiztosítás általános előírásainak eleget tesz,
- a helyszín és a helyszínen talált berendezések állapotát rögzíti (kisiklott kocsik száma, a váltó állása és a vonat száma),
- gondoskodik a vagyonvédelemről, a tűzvédelmi szabályok betartásáról,
- biztosítja a Fejrovatos Naplót, az írásbeli Rendelkezési Tömböt, a Hibaelőjegyzési Könyvet, a mozdonyon lévő okmányokat.

⁶ <http://vasnepe.hu/image.aspx.jpg> (2010.08.20.)

- A vonat továbbhaladását a rendőri intézkedések csak indokolt esetben akadályozhatják (súlyos következményekkel járó baleset, bűncselekményekre utaló adatok). Ilyen esetben a helyszíni szemlebizottság megérkezéséig a helyszínt változatlanul kell hagyni

7. ábra. Vasúti baleset

Vízi (hajózási) balesetek esetén a rendőr:

- segítséget nyújt a sérültek orvosi ellátásához, a veszélyhelyzetben lévők mentéséhez, a hajó és rakománya biztonságba helyezéséhez, valamint a hajóút felszabadítása érdekében értesíti a hajózási hatóságot,
- a balesetet vagy kárt szenvedett hajó vezetőjének kérésére más hajó vezetőjét segítségnyújtásra felszólítja, illetve süllyedés közvetlen veszélye, tüzeset, tűz- és robbanásveszély vagy katasztrófaveszély esetén a kárt szenvedett hajó vezetőjének kérése nélkül is más hajót, más szervet a tűz oltására, a veszély elhárítására, a hajóút felszabadítására felszólít,
- a süllyedés, zátonyra futás, fennakadás esetén a helyszín szükség eszközökkel történő kitűzésére, indokolt esetben jelzőőrök felállítására a hajózási hatóságot felkéri,
- a legszükségesebb intézkedések végrehajtása után jelentést tesz az illetékes rendőri szervnek, és a továbbiakban a kapott utasítás szerint jár el.

8. ábra. "Prestige" nevű tanker elsüllyedése⁸

Légi baleset helyszínén a rendőr:

- a helyszínen tájékozódik, a helyszínt biztosítja, a személy- és vagyonbiztonság érdekében a szükséges intézkedéseket a megteszi,

9. ábra. Utasszállító repülőgép lefutása a kifutópályáról⁹

⁸ <http://www.marsys.tu-berlin.de/fileadmin/fg3/Meerestechnik/Forschung/SOS/sos3.jpg> (2010.08.20.)

- a tett intézkedésről a legrövidebb időn belül az előjárójának jelentést tesz, a helyszín jellegétől függően intézkedik a mentőszolgálat, a tűzoltóság, a katasztrófavédelem egységeinek a helyszínre irányítására, a helyszíni mentés megkezdésére.

10. ábra. Repülőgép-katasztrófa¹⁰

Súlyos baleset, a váratlan esemény helyszínétől távol kell tartania mindazokat, akik nem vesznek részt:

- a hatósági vizsgálatban és a Közlekedésbiztonsági Szervezet vizsgálóbizottságában,
- a sérültek mentésében, helyszíni ellátásában,
- a súlyos vasúti baleset, a vasúti baleset, a váratlan vasúti esemény következményeinek elhárításában és a vasúti forgalom helyreállításában,
- a környezeti károk elhárításában és felszámolásában,
- a tűzoltásban,
- a mentés, illetve az elhárítás vezetője által meghatározott egyéb feladatok ellátásában.

Amennyiben a sérültek mentése és helyszíni ellátása, a környezeti károk elhárítása és a tűzoltás (a továbbiakban együtt: mentés és kárelhárítás) a rendőrség és a vizsgálóbizottság helyszínre érkezése előtt megkezdődik vagy megtörténik, a helyszín indokoltan megváltoztatását el kell kerülni. Ennek érdekében a járművek, a roncsok, a rakomány, a vasúti pálya elemei és tartozékai, egyéb a baleset, esemény helyszínén levő tárgyak mozgatását, valamint ezek további roncsolását okozó beavatkozásokat (pl. személyek mentése a roncsok szétvágásával) a mentés és kárelhárítás által megkövetelt mértékre kell korlátozni.

⁹

http://www.allmystery.de/dateien/mg29013,1154891876,800px-Boeing_720_Controlled_Impact_Demonstration.jpg (2010.08.20.)

¹⁰ <http://members.chello.at/nektar5/Bilder-Dateien/Unfall.jpg> (2010.08.20.)

Ha a mentés és a halaszthatatlan kárelhárítás a vizsgálóbizottság helyszínre érkezése előtt megkezdődött vagy megtörtént, a mentés és elhárítás vezetője által jóváhagyott ténymegállapítási jelentésben kell rögzíteni, hogy a mentés és kárelhárítás során a helyszín milyen megváltoztatására (például: a roncsok helyzetének, állapotának megváltoztatása, szétvágása) került sor. A feljegyzéseket – helyszínre érkezése után – a vizsgálóbizottságnak át kell adni.

11. ábra. Baleseti helyszínelés¹¹

A helyszínen talált nyomok rögzítését a szakmai vizsgálat keretében a vizsgálóbizottság végzi. Amennyiben a súlyos balesettel, a váratlan eseménnyel összefüggésben büntetőeljárás indul, a nyomok rögzítéséről a rendőrség dönt.

A hivatásos önkormányzati tűzoltóság helyszínbiztosításra vonatkozó katasztrófavédelmi feladatai

Az egység parancsnoka kijelöli, illetve felkészíti a mentés irányítására létrehozott operatív csoportban tevékenykedő hivatásos önkormányzati tűzoltókat. A kár helyszínén a tűzoltást vezető parancsnok a tűzoltási és műszaki mentési feladatok befejezéséig irányítja a végrehajtásban közreműködő katasztrófavédelmi szervezetek tevékenységét.

A tűzoltóparancsnok tervezi, szervezi a katasztrófavédelemben közreműködő erő, eszközállományának igénybevételét, gondoskodik a rendelkezésre álló és a katasztrófavédelmi feladatok ellátására alkalmas műszaki-technikai eszközök (járművek, berendezések, védőruhák, védőeszközök, műszerek stb.) készenlétben tartásáról, üzemképességének biztosításáról.

¹¹ <http://kepek.haon.hu/kepek/tzztzz.jpg> (2010.08.20.)

12. ábra. Tartálykocsi tűzének oltása¹²

A tűzoltóparancsnok a jelzés vagy riasztás esetén a Riasztási és Segítségnyújtási Tervben (a továbbiakban: RST), az RST tervadatlapokban és a Tűzoltási Tervekben foglaltaknak megfelelően, illetve a működési területen kívüli igénybevétel szabályai alapján kivonul a tűz- vagy káreset helyszínére. A jelzés, bejelentés alapján, illetőleg a helyszíni felderítés során katasztrófaveszély vagy katasztrófahelyzet észlelése esetén haladéktalanul jelentést tesz a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság ügyeletére és a rendelkezésre álló eszközökkel megkezdzi a beavatkozást, végzi az elsődleges beavatkozási, mentési feladatokat.

A fentiekben áttekintettük azon szervezeteket, melyek a helyszín biztosításában részt vehetnek. Ezek voltak:

- katasztrófavédelem,
- határőrség,
- rendőrség,
- tűzoltóság.

A mi feladataink a helyszín biztosítására vonatkozóan

Ezen szervezetek kiérkezése előtt mi az alábbiakat tehetjük a helyszín biztosítása érdekében:

- helyszín körülhatárolása, megjelölése jól látható módon (pl. ipaterületen belüli közúti balesetnél fényjelzés vagy fényvisszaverő háromszög),
- kisebb tüzek oltásának megkezdése,
- helyszín környezetében tartózkodó személyek tájékoztatása,
- a helyszín biztosítását és a mentést végző szervek értesítése, riasztása,
- elsősegélynyújtás (szükség esetén újraélesztés, stabil oldalfekvés alkalmazása).

¹² <http://fn.hu/cikk/00170000/175044/3.jpg> (2010.08.20.)

A helyszín körülhatárolásához, figyelmeztetéshez megfelelő bármilyen bója, szalag vagy a gépjárművekben található elakadásjelző háromszög. A legvalószínűbben rendelkezésre álló eszköz az elakadásjelző háromszög.

A háromszög három részből álló, fényvisszaverő lemez, melyet kihajtva és a végeit összepattintva háromszög formát kapunk. A támasztékkal kitámasztva helyezhetjük el a megfelelő helyre.

A porraloltó készülék helyes használata gyakorlást igényel. A porraloltó készüléket kézbe véve először ki kell húzni a biztosító szeget, majd a kart lenyomva indul meg a töltet kiáramlása. A tömlőt és így a porsugarat nem a tűzbe, hanem a tűz fölé kell irányítani. A por kizárja az égéstérből az oxigént, így oltva el a tüzet.

A közelben tartózkodók tájékoztatása részben megtörténik a baleset helyszínének megjelölésével, másrészt telefonon vagy hangosbeszélőn történő figyelmeztetéssel történhet.

A mentést végző szervek értesítése automata tűzjelző berendezés esetén automatikusan történik, ellenkező esetben telefonon kell ezt megtenni. Telefonon az alábbiakat kell feltétlenül bejelenteni:

- a tüzeset pontos helyét (címét, épület, emelet),
- mi ég,
- milyen jellegű káreset történt (robbanás ipari üzemben, közlekedési baleset, stb.),
- mi van veszélyeztetve,
- emberélet van-e veszélyben,
- bejelentő nevét, a bejelentésre használt távbeszélő számát.

Ha sérültet találunk és megfelelő életjeleket mutat, azaz van pulzusa és lélegzik, akkor stabil oldalfekvésbe helyezzük. Stabil oldalfekvés esetén a hanyattfekvő beteg közelebb fekvő karját könyökben felfelé derékszögben behajlítva a fej mellé kell fektetni. A beteg ellenoldali kezével a csuklójánál fogva meg kell támasztani a fejét. A sérült túloldali lábat térdben behajlítva fel kell húzni, a talpát a földre kell támasztani és meg kell fogni a térdét. A térdénél és felkarjánál megfogott beteget óvatosan magam felé fordítva az oldalára kell dönteni. A felül elhelyezkedő, behajlított lábát úgy kell elhelyezni, hogy az csípőben és térdben derékszögben behajlítva stabilizálja a helyzetet. Az alsó keresztező felső helyzetű kart az arc alá kell igazítani, hogy a fej kissé hátraszegve legyen, ugyanakkor a szájnyílás kissé lefelé irányuljon.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Feladat: Vegyen a kezébe egy elakadásjelző háromszöget! Állítsa össze a lehető legrövidebb időn belül! Mik az összeállítás lépései?

2. feladat: Vegyen a kezébe egy porraloltó készüléket! Oltsa el az oktató által meggyújtott, tálcába öntött benzint! Hogyan kell eloltani a benzin tüzét?

3. feladat: Vegyen a kezébe egy telefont! Értesítse a tűzoltóságot egy a munkahelyén keletkezett tűzről! A tűzoltóság diszpécsera legyen az oktató!

MEGOLDÁSOK

1. feladat:

elakadásjelző háromszög részeinek kivétele a tartóból, _____
elakadásjelző háromszög összeszerelése, _____
elakadásjelző háromszög elhelyezése, _____

2. feladat:

ki kell biztosítani a porraloltó készüléket, _____
a tüzet lehajolva kell megközelíteni, _____
a tüzet kb. 4m távolságról kell oltani, _____
a porraloltó tömlőjét nem a tűzbe, hanem a tűz fölé kell irányítani, _____

3. feladat egy lehetséges megoldása:

Jó napot kívánok! Kovács Zoltán. Egy tüzesetet kívánok bejelenteni. Budapesten Gyömrői út és Sibrik Miklós út kereszteződésénél egy épület lángol és füstöl. A tetőszerkezet teljes terjedelemben ég. A tűz lakóépületeket és egy benzinkutat veszélyeztet. Az égő épület feltehetően egy bútorraktár. Emberek nem hagyták el az épületet, feltehetően veszélyben vannak. Kovács Gábor, telefonszámom 30/123-4567, _____

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Rögzítse írásban, mely szervekre vonatkozik a katasztrófavédelmi feladatairól és a védekezés végrehajtásának rendjéről szóló 48/1999. (XII. 15.) BM rendelet?

2. feladat

Írja le, a veszélyes árut szállító jármű balesetének helyszínén milyen intézkedések megtételére köteles a rendőr?

MEGOLDÁSOK

1. feladat

a Belügyminisztérium szervezeti egységeire, _____
a BM Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalra, _____
az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságra, területi és helyi szerveire, _____
a Rendőrségre, _____
a Határőrségre, _____
a szakirányítás keretében a hivatásos önkormányzati, a létesítményi és az önkéntes tűzoltóságokra. _____

2. feladat

- a.) helyszínbiztosítás az általános előírásoknak megfelelően, _____
b.) megteszi a veszély elhárításához, sérültek mentéséhez a további károk megelőzéséhez szükséges intézkedéseket, _____
c.) a rendőri szerv ügyeletesének jelentést tesz, hogy hol, mikor, milyen jellegű esemény történt (járművek ütközése, pályaelhagyás, szivárgás stb.), milyen veszélyhelyzet állt elő, milyen adatokkal rendelkezik a szállított veszélyes anyagot illetően (robbanás, mérgezés veszélye), a sérültek száma, a sérülés miben nyilvánul meg, milyen intézkedéseket tett, milyen további intézkedéseket tart szükségesnek, _____
d.) biztosítja a helyszínre érkező mentési és veszély-elhárítási munkálatokat végzők útvonalát, tevékenységét. ____

BEAVATKOZÁS KÖZLEKEDÉSI BALESETEKNÉL, KÁRESEMÉNYEKNÉL

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Munkába menet szemtanúja lesz egy személygépkocsi és egy tartálykocsi balesetének. Milyen szerveket kell értesíteni a történetekről? Mit tehetünk mi a baleset helyszínének biztosítása érdekében és a mentésben?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Közlekedési baleset alatt a közúti, vasúti, vízi és légi közlekedés forgalmi hálózatában, útvonalán bekövetkezett olyan eseményt (eseménysort) kell érteni, amely(ek) során emberi élet, tárgyak (anyagok) vannak veszélyben vagy ennek következtében haláleset, személyi sérülés történt.

A közlekedési baleseteknél minden esetben a tűzoltóságot is értesíteni kell. Ők végzik a sérültek kiszabadítását a járművekből, a járművek mentését, esetenként a járművek és a környezetben keletkezett egyéb tüzek oltását.

Közlekedési balesetet követően a tűzoltóság minden esetben értesíti a rendőrséget, az Országos Mentőszolgálatot, az esetlegesen közreműködő szervezeteket, és ha az indokolt, szakértő(k) kirendelésére kell intézkedni.

Tekintsük át a tűzoltóság feladatait közlekedési baleseteknél!

BEAVATKOZÁS KÖZÚTI, VASÚTI JÁRMŰ BALESETNÉL

A baleset jelzésének vételekor a tűzoltóság a Tűzoltási Szabályzatban meghatározott adatok rögzítésén túl az alábbi kiegészítő adatokat kéri be:

- milyen típusú jármű(vek) szenvedett (szenvedtek) balesetet,
- mi a látható jellemzője a hajtóanyagnak, rakománynak (veszélyt jelző tábla, halmazállapot, szállítási mód stb.), mit tartalmaznak az okmányok,
- milyen volt a jármű haladási iránya, valamint a balesetet követően milyen az elhelyezkedése (felborult, forgalmi akadályt képez),
- milyenek az időjárási viszonyok,

- milyen a káresemény megközelítésének a lehetősége.

A helyszínt megfelelő körütekintéssel kell megközelíteni, az eseménytől függően a személyi védőfelszerelések használatát el kell rendelni.

A kivonuló tűzoltóknak a felderítés során meg kell állapítani:

- a személyi mentés végrehajtásának szükségességét, a bajba jutottak számát, a mentés módját,
- látható jelenségek (anyagkifolyás, szétszóródás) alapján a várható következményeket (pl. tűz- vagy robbanásveszély lehetőségét),
- a járművön van-e elhelyezve veszélyes anyag jelenlétére utaló tábla vagy bárca, mit tartalmaznak a fuvarokmányok,

13. ábra. Veszélyes anyag bárcák¹³

- milyen intézkedések szükségesek a beavatkozáshoz, a további veszélyek elhárításához,
- szükség van-e – különösen a veszélyes anyagokat szállító járművek esetén – az anyag(ok)ra vonatkozó további információk beszerzésére.
- Intézkedéseket kell tenni a forgalom leállítására, elterelésére, vagy szükség esetén a helyszínt zárt területté kell nyilvánítani.
- Vasúti baleset esetén intézkedni kell a főmenetirányító értesítésére és meg kell határozni számára a kért segítséget (feszültségmentesítés, tűzoltó vonat, vasúti daru, szakember, forgalomirányítás stb.).

¹³ http://www.atkepzes.com/news_images/478/nebezpecne_zbozi_657_2010022392032_919.gif (2010.08.20.)

14. ábra. Vasúti daru¹⁴

A beavatkozás során végrehajtandó főbb feladatok:

- különös figyelemmel és körültekintéssel kell eljárni a sérült jármű(vek)ben a roncsok között lévő személyek felkutatásánál, mentésénél, figyelembe kell venni az orvos, illetőleg a mentők véleményét,
- tömeges balesetnél meg kell határozni a mentés végrehajtásának sorrendjét, gondoskodni kell a balesetet szenvedettek segítségnyújtási, ellátási helyének kijelöléséről,
- meg kell akadályozni az anyagok további kifolyását, szétszóródását,
- a már kifolyt, kiszóródott anyagok továbbterjedését, csatornába, közműalagútba, aknába való jutását körülhatárolással, árkolással, letakarással meg kell akadályozni,
- a felborult járművek felállítását, biztonságba helyezését a szakemberek véleményének figyelembevételével, illetve közreműködésükkel kell végrehajtani,

¹⁴ http://firetrucks.uw.hu/kepek/vasutas/daru_2.jpg (2010.08.20.)

15. ábra. Tűzoltóság daruja¹⁵

- a sérült közúti járművek leválasztását el kell végezni,
- a gázüzemű gépjárművek balesete esetén a gépjármű gáztartályát szemrevételezéssel meg kell vizsgálni és a gázcsapokat el kell zárni.

A VÍZBŐL (JÉGRŐL) TÖRTÉNŐ SZEMÉLYMENTÉS, BEAVATKOZÁS A VÍZI JÁRMŰ BALESETNÉL

Az esemény jelzésének vételekor a Tűzoltási Szabályzatban meghatározott adatokon túl kiegészítő adatokat is kell kérni:

- a mentendő személy(ek) számáról, helyzetéről (a víz sodrási iránya, a parttól való távolság),
- vízi jármű balesetnél a jármű mozgásáról, a jármű helyzetéről (dőlés, merülés, került-e veszélyes anyag a vízbe stb.).

¹⁵ http://firetrucks.uw.hu/kepek/daruk/faun_pecs_26.jpg (2010.08.20.)

16. ábra. Tűzoltóhajó a kikötőben¹⁶

A mentést lehetőleg a tűzoltóság rendszeresített vízi járművével kell végrehajtani. A riasztást valamennyi rendelkezésre álló mentőfelszereléssel, az eszközök (mentőőv, mentőmellény, bolyák, kötelek stb.) készenlétbe helyezésével kell elrendelni.

17. ábra. Tűzoltóhajó bevetés közben¹⁷

¹⁶ http://t0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSIHAQr5jmMOPntqsZ3T8yM1KL5kiCR2Pn0ri-ycsq9_tFo9l&t=1&usg=__SvHVLE47G5ox1-OVhZzaK3Bj0i4= (2010.08.20.)

¹⁷ <http://www.walter-roscher.de/bilder/fotoalbum/hamburg/feuerweherschiff.jpg> (2010.08.20.)

A vízből a mentést vagy víz (jég) közelében végzett tűzoltói munkát elsősorban eszközzel kell végrehajtani, végső esetben úszni jól tudó, mentőmellényt viselő és kötélbiztosítással ellátott, mentésre kiképzett tűzoltó(k) is végezheti(k). A feladat végrehajtására adott utasítással egyidejűleg meg kell határozni a mentés módját, valamint a biztosítás feltételeit.

18. ábra. Ember mentése jéggel borított vízből¹⁸

A mentést végzőknek tűzoltósisakot, mászóövet, csizmát, védőruhát nem szabad viselni, az évszaktól (időjárási viszonyoktól) függően a mentésvezető további könnyítést vagy további felszerelést is határozzon meg. A vízből történő személymentést a mentést végző személyre legkisebb veszélyt jelentő módon kell végrehajtani. A mentendő személy megközelítését, megfogását (haj-, fejfogás, egykarú hónaljfogás stb.) és a kiemelését határozott mozdulatokkal kell végrehajtani.

A jégről történő személymentés lehetőleg vízi jármű igénybevételel történjen. Ha vízi jármű nem áll rendelkezésre a mentést csak a feltételek (létrák, tömlőtutaj, pallók, kötelek) megléte után, a mentést végző tűzoltó biztonságának szem előtt tartásával kell végrehajtani. Jégről személymentést – a feltételek biztosítása után – helikopter igénybevételel is végre lehet hajtani.

Vízi jármű balesetnél a mentést, illetve a segítségnyújtást a hajó parancsnokával együttműködve kell végrehajtani. A vízi jármű balesetéről, ha a vízbe veszélyes anyag került a lehető legrövidebb időn belül értesíteni kell az illetékes vízügyi, vízirendészeti és a környezetvédelmi szerveket.

¹⁸ <http://static.panoramio.com/photos/original/18142568.jpg> (2010.08.20.)

BEAVATKOZÁS LÉGI JÁRMŰ BALESETNÉL

A légi jármű bekövetkezett (vagy várható) rendellenes eseményét, balesetét – kényszerhelyzetét, gurulás megszakítását – már a jelzés vételekor, arányától, méretétől, hatásától függően kell kezelni. A műszaki mentési feladatok végrehajtása érdekében a bevonható személyi és tárgyi feltételek egyidejű igénybevételével kell számolni, fel kell készülni a tűzoltás végrehajtására is.

19. ábra. Repülőtéri tűzoltógépjármű¹⁹

A szakemberek véleményét minden esetben ki kell kérni, és a beavatkozást a Repülőtér Kényszerhelyzeti Tervében foglaltak figyelembevételével kell végrehajtani. Gondoskodni kell a veszélyes zóna (zárt terület) határainak kijelöléséről.

Figyelembe kell venni és meg kell tartani a légi járműbe való megközelítésre és a behatolásra vonatkozó különös szabályokat is. Légi jármű balesetnél lehetőleg robbanásbiztos eszközöket kell alkalmazni. A terület megvilágítását biztonságos távolság megtartásával kell végrehajtani. A bajba jutott légi járművek kutatásával-mentésével összefüggő feladatokat a vonatkozó jogszabály, a Műveleti Terv és BM OKF Részműveleti Terve szerint kell végezni.

ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI TEENDŐK BALESET ESETÉN

A helyszín biztosítása mellett a mentők kiérkezéséig a tűzoltóságnál szolgálatot teljesítő mentőorvos végzi el a sérültek mentését, ellátását.

¹⁹ <http://www.fahrzeugbilder.de/bilder/loeschfahrzeuge-15362.jpg> (2010.08.20.)

20. ábra. Tűzoltóorvos beavatkozás közben²⁰

DE MIT TEHETÜNK MI, HA BALESETET LÁTUNK?

A baleseti helyszín biztosítása keretében a helyszínére érkezve, azonnal be kell kapcsolni a vészvillogókat, figyelmeztetve ezzel a közlekedőket a veszélyre. Szükség szerint el kell helyezni az elakadásjelző háromszöget a megfelelő távolságra.

Tájékozódni kell a sérültek számáról, azok állapotáról, segélynyújtót és sérültet fenyegető veszélyekről. (pl.: robbanásveszély, leszakadt elektromos vezetékek, gépjárműbe beszorult sérült...). A baleset helyszínén előfordulhat, hogy több sérült található, vagy a balesetet szenvedett személyen többfajta sérülés látható. Ilyenkor a legsúlyosabb állapotban lévő sérülttel kell megkezdeni az ellátást.

Ha egy balesetben hasonlóan sérültek ellátásáról kell gondoskodni, azzal a személlyel kell kezdeni az ellátást, akit az elsősegélynyújtás után magára lehet hagyni!

A mentők kiérkezéséig indokolt lehet a balesetet szenvedett személy stabil oldalfekvésbe fektetése. Ennek folyamata a következő:

- Fektesse a hanyattfekvő beteg közelebb fekvő karját könyökben felfelé derékszögben behajlítva a fej mellé.
- A beteg ellenoldali kezével – csuklónál fogva – támassza meg a fejet.
- Húzza fel a túloldali lábat térdben behajlítva, támassza a talpat a földre, és fogja meg a térdet.
- A térdénél és felkarjánál megfogott beteget óvatosan fordítsa maga felé az oldalára.

- A felül elhelyezkedő, behajlított lábat hozza olyan helyzetbe, hogy az csípőben és térdben derékszögben behajlítva stabilizálja a helyzetet.
- A felső helyzetű – az alsót keresztező – kart igazítsa úgy az arc alá, hogy a fej legyen kissé hátraszegve, ugyanakkor a szájnylás kissé lefelé irányuljon.

Eközben haladéktalanul értesíteni kell a mentőszolgálatot. Az Országos Mentőszolgálat telefonszáma 104, mely vezetékes telefonról és mobiltelefonról az egész ország területén ingyenesen hívható.

A diszpécserrel az alábbiakat kell közölni:

Mi történt? (karambol, gázolás, öngyilkosság, klinikai halál, újraélesztés zajlik stb.)

Hol történt?

- városban: kerület, utca, kereszteződés, házszám, amely előtt az esemény történt.
- lakásban: kerület, utca, házszám, lépcsőház száma, emelet, ajtószám, lakástulajdonos neve.
- üzemben: üzem neve, címe, kapu száma, épület száma.
- országúton: út száma, km szelvény.
- autópályán: autópálya száma, útszakasz iránya, km szelvény.
- számozatlan úton: két község, amely között a baleset történt, km szelvény, amely után a számozatlan út leágazik a számozott útról.
- nehezen megközelíthető helyszín: találkozási pont, ahol egy személy várja a mentőt.

Mennyi sérült van és milyen az állapotuk? (könnyű, súlyos, életveszélyes, halott)

Milyen egyéb segítségre van szükség? (Rendőrség, műszaki mentés; pl.: roncsok közé szorult sérült, veszélyes anyagot szállító jármű balesete, szakadékba zuhant jármű, stb.)

Fontosabb segélyhívó számok:

- 112 Egységes európai segélyhívószám (rendőrség, tűzoltóság, mentők)
- 104 Mentő
- 105 Tűzoltóság
- 107 Rendőrség

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Feladat: Vegyen a kezébe egy telefonkészüléket! Vázolja, milyen információkat kell megadnia egy baleset láttán a segélyhívó számon értesített szervezetnek! Játssza el az oktatóval egy segélyhívás folyamatát! Az oktatója legyen a tűzoltóság diszpécser, Ön pedig tájékoztassa őt a balesetről! A lehető legrészletesebb és legpontosabb információkat közölje!

Blank lines for writing the answer to the first task.

2. Feladat: A feltételezett baleset sérültje felületi égési sérüléseket szenvedett. Kollégája újraélesztette, majd Önnek kell stabil oldalfekvésbe helyeznie. Végezze el a stabil oldalhelyzetbe fektetést az oktató irányításával és közreműködésével! Melyek a folyamat lépései?

Blank lines for writing the answer to the second task.

MEGOLDÁSOK

1. feladat:

Mi történt? _____

Hol történt? _____

Mennyi sérült van és milyen az állapotuk? _____

Milyen egyéb segítségre van szükség? _____

Hívó fél adatainak közlése, telefonszám (elérhetőség) megadása. _____

2. feladat

- a.) Fektesse a hanyattfekvő beteg közelebb fekvő karját könyökben felfelé derékszögben behajlítva a fej mellé. _
- b.) A beteg ellenoldali kezével - csuklónál fogva - támassza meg a fejet. _____
- c.) Húzza fel a túloldali lábat térdben behajlítva, támassza a talpat a földre, és fogja meg a térdet. _____
- d.) A térdénél és felkarjánál megfogott beteget óvatosan fordítsa maga felé az oldalára. _____
- e.) A felül elhelyezkedő, behajlított lábat hozza olyan helyzetbe, hogy az csípőben és térdben derékszögben
- f.) behajlítva stabilizálja a helyzetet. _____
- g.) A felső helyzetű - az alsót keresztező - kart igazítsa úgy az arc alá, hogy a fej legyen kissé hátraszegve, ugyanakkor a szájnylás kissé lefelé irányuljon. _____

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Melyek a fontosabb segélyhívó számok?

2. feladat

Közúti és vasúti baleset esetén, a baleset bejelentésekor milyen adatokat kell megadni az alapadatokon kívül (bejelentő neve, hol történt, stb.)?

MEGOLDÁSOK

1. feladat

112 Egységes európai segélyhívószám (rendőrség, tűzoltóság, mentők) _____

104 Mentő _____

105 Tűzoltóság _____

107 Rendőrség _____

2. feladat

a.) milyen típusú jármű(vek) szenvedett (szenvedtek) balesetet, _____

b.) mi a látható jellemzője a hajtóanyagnak, rakománynak (veszélyt jelző tábla, halmazállapot, szállítási mód stb.), _____

c.) mit tartalmaznak az okmányok, _____

d.) milyen volt a jármű haladási iránya, valamint a balesetet követően milyen az elhelyezkedése (felborult, forgalmi akadályt képez), _____

e.) milyenek az időjárási viszonyok, _____

f.) milyen a káresemény megközelítésének a lehetősége. _____

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről,

48/1999. (XII. 15.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek katasztrófavédelmi feladatairól és a védekezés végrehajtásának rendjéről, valamint e szervek irányítási és működési rendjéről,

1996. évi XXXVII. törvény a polgári védelemről,

1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról,

30/1998. (VI. 24.) BM–HM–NM–PM együttes rendelet a bajba jutott légitárművek megsegítését ellátó kutató–mentő szolgálatokról,

A(z) 0141–06 modul 006–os szakmai tankönyvi tartalomeleme
felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
31 521 16 0000 00 00	Kohászati anyagelőkészítő
31 521 16 0100 21 01	Fémhulladék-előkészítő
31 521 17 0000 00 00	Kohászati gépkezelő
31 521 17 0100 31 01	Színesfémkohászati gépkezelő
31 521 17 0100 31 02	Vaskohászati gépkezelő
54 521 03 0010 54 01	Öntőtechnikus
54 521 03 0010 54 02	Színesfémkohászati technikus
54 521 03 0010 54 03	Vaskohászati technikus
31 521 21 0000 00 00	Olvasztár
31 521 21 0100 31 01	Folyamatos öntő
31 521 23 0000 00 00	Öntő
31 521 23 0100 31 01	Kokilla- és nyomásos öntő
31 521 23 0100 31 02	Öntőforma-készítő
31 521 23 0100 21 01	Öntvény- és bugatisztító
31 521 23 0100 31 03	Precíziós öntő
31 521 25 1000 00 00	Színesfém-feldolgozó
31 521 26 0000 00 00	Színesfémkohász
31 521 26 0100 31 01	Alumíniumkohász
31 521 26 0100 31 02	Tímföldgyártó
31 521 27 0000 00 00	Vas- és acélfeldolgozó
31 521 27 0100 31 01	Gépi kovács
31 521 27 0100 31 02	Hengerész

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
50 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató